

Adamın Oğlu

roman

Jean-Baptiste Del Amo

ÇEVİRİ: CANAN ÖZATALAY

JEAN-BAPTISTE DEL AMO
ADAMIN OĞLU

Can Çağdaş

Adamın Oğlu, Jean-Baptiste Del Amo

Fransızca aslından çeviren: Canan Özatalay

Le fils de l'homme

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Gallimard, 2021

© 2021, Éditions Gallimard

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Duygu Özdemir

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: MY Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şti.

Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sokak. No:8 Kat:2

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 47939

ISBN 978-975-07-6450-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JEAN-BAPTISTE DEL AMO
ADAMIN OĞLU

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Canan Özatalay

♥can

Jean-Baptiste Del Amo'nun Can Yayınları'ndaki diğler kitabı:

Hayvan Hükümranlığı, 2022

JEAN-BAPTISTE DEL AMO, 1981'de Toulouse'da doğdu. 2008'de yayımlanan ilk kitabı *Une éducation libertine*'le (Liberten Bir Eğitim) Goncourt du Premier Roman ve François-Mauriac ödüllerine layık görüldü. 2010'da, tiyatroya uyarlanan ikinci romanı *Le Sel'i* (Tuz), 2013'te Sade Ödülü'nü kazanan *Pornographia*'yı (Pornografi) yayımladı. 2016'da dördüncü kitabı *Hayvan Hükümranlığı*'yla Prix du Livre Inter, 2021'de *Adamın Oğlu*'yla Prix du Roman Fnac'ı kazandı. Eserleri on beşten fazla dile çevrildi. Bugün Fransa'nın en genç ve iddialı yazarlarından biri kabul ediliyor, yazar kimliğinin yanı sıra hayvan sömürüsü ve türçülüğe karşı çıkan bir aktivist olarak da tanınıyor.

CANAN ÖZATALAY, 1978'de İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra lisansını İstanbul Üniversitesi'nde, yüksek lisansını Rouen Üniversitesi'nde Karşılaştırmalı Fransız Edebiyatı alanında yaptı. Aralarında Henri Troyat'ın *Tolstoy*, Gustave Flaubert'in *Doğu Seyahati*, André Compté-Sponville'in *Cinsellik, Aşk ve Ölüm*, Jean-Claude Kaufmann'ın *Tek Yatakta İki Kişi* kitaplarının da yer aldığı çok sayıda çevirisi bulunuyor. Çevirinin yanı sıra Fransızca öğretmenliği yapıyor.

“Ve babaların öfkesi kuşaktan kuşağa oğullarda
yaşamaya devam edecektir.”

Seneca, Thyestes

Grubun lideri durup başını göğe kaldırıyor ve gözbebeğinin koyu halkası bir anlığına güneşin beyaz halkasıyla aynı hizaya geliyor, yıldız retinaya hücum ediyor ve insana hayat veren balçıkta dizüstü ilerleyen varlık, grubuyla birlikte içinden geçtiği vadiyi incelemek için başını çeviriyor: rüzgârın dövdüğü bir fundalık, yerle bir olmuş bitkiler, orada burada iki büklüm çalılar; güneşin ters görüntüsünün üzerinde titreştiği iç karartıcı bir toprak, ufukta kara ay.

Günlerdir batı yönünde, kamçılایıcı sonbahar rüzgârına karşı yürüyorlar. Çalı gibi sakallar erkeklerin sert yüzlerini sarıyor. Yüzleri kıpkırmızı kadınlar, yıpranmış postların altında yeni doğmuş bebekler taşıyor. Birçoğu ya soğuktan morarıp ya da yaban hayvanı sürülerinin su içtikleri su birikintilerindeki kokuşmuş sudan içip dizanteri olarak yollarda ölecek. Erkekler parmakları ya da bıçaklarıyla onlar için toprakta uğursuz çukurlar kazacak.

Mezarın karanlığında daha da ufak görünecek sıkıca sarılmış bedeni oraya koyacaklar; işe yaramaz şeyleri, çocuğu sardıkları postu, kenevirden yapılmış oyuncak bebeği, yakında küçük ölünlüklerle ayırt edilemez bir şekilde iç içe geçecek kemikten bir kolyeyi oraya bırakacaklar. Yüzüne attıkları avuç avuç toprak ağzını ve dudaklarını mühürleyecek; ardından ölünün bedenini, karınlarını doyrur-

mak isteyen akbabalardan korumak için tümseğin üzerine ağır taşlar yerleştirecekler. Sonra yeniden yola koyulacaklar, belki bir tek anne omzunun üzerinden, aniden bir tepenin gölgesinde kalan parlak tümseğe son bir kez bakacak.

Yaşlı bir adam, tüyleri fırtınayla devinen gür bir post altındaki bir deri bir kemik bedenini sürüklüyor. Eskiden kendisi de grubu, kıyıları ağaçlık akarsular boyunca, vadilerin ve yaylaların ötesine, bereketli topraklara, daha ılıman göklere doğru götürmüştü. Şimdi kendisinden daha genç ve cesur olanları, en önde gidenleri, günbatımında kamp kurup gün doğarken toplama kararı alanları zar zor takip ediyor. Bazen mola verdikleri bir mağaranın girişinde karanlığı delen bir ateş yakıyorlar ve alevler, kendilerinden öncekilerin bir gaz lambasının titreşen ışığında duvara çizdikleri yaratıkların konturlarını aydınlatıyor.

Karanlığın bağrında, sadece yüzlerini açıkta bırakacak şekilde örtündükleri büyük postlar altında, sert bedenlerini birbirlerine yaslıyorlar. Soluk alıp verişleri yoğunlaşıyor ve gözleri uzun süre açık kalıyor; anneler, meme uçlarını dudaklarına sürterek ağlayan bebeklerini yatıştırmaya çalışıyor. Erkeklerin bazıları kısık sesle konuşuyor, ateşi körüklüyorlar, harlanan ateşin yansımaları nöbetçilerin irislerine uydu görüntüsü gibi nüfuz ediyor, kırmızılaşıp yükselen alevler, sönen başka yıldızların gecenin açgözlü bağı tarafından yutulup yok olduğu uçsuz bucaksız göğe erişmek istermişçesine bir o yana bir bu yana kıvrılıyor.

Üzerlerini örten postların sağladığı yakınlık, onlara çiftleşmeyi buyuruyor. Erkek, karnına yaslayıp ısıttığı çocuğu bazen görmezden gelerek, dişinin kendisine sunduğu ya da sunmayı reddettiği kalçasını kayıtsızca kavrayarak, cinsel organı bulup tükürüğe buladıktan sonra içine boşalana kadar çırpınıyor. Dişi uykuya dalarken bacaklarına doğru akmadan önce meni muhtemelen dışıyı dölleyecek ve

o da, üç mevsim sonra, dişlerinin arasında bir tahta sıkarak, doğum için grubun kurduğu kampın birkaç metre ötesindeki bir çalının gölgesinde doğuracaktır.

Çömelip sırayla alnını, baldırlarını, cinsel organını silen başka kadınlar kollarından tutarken, çiftleşmesinin meyvesini ya toprağa ya da bir ebenin ellerine doğru çıkaracaktır. Göbek bağı bir çakmaktaşının keskin yüzüyle kesilecektir. Işığa doğru çekilen ve boş rahim kesesinin üzerine konulan şey, memeden süt içmek için sürünecek, böylece de dünyayı yiyip yutacağı, adından da vücudundan dışarı atacağı, hayatta kalması için gerekli çevrimin içine girecektir.

Eğer çocuk ilk yaz ve kışlardan sağ çıkarsa, ölüsü o zamana kadar arkalarında bıraktıklarının arasına katılmazsa –bir sansar tarafından bir göletin yakınına taşınan bir ceset, göğüs kafesi yarı yarıya çamura batmış bir halde ancak bir süre dayanır ve toza dönüşmeden önce kaburga kemiklerinin kemeri altında bir zemberek otunun kemik beyazı sapı yükselir– kısa bir süre sonra grubun arasına kabul edilip onlarla yürüyecek, yıldızları okuyacak, ateş yakmak ve bıçak yapmak için taşları birbirine sürtecek, bitkilerin gizemini öğrenecek, yaraları saracak ve ölülerin bedenlerini son yolculuklarına hazırlayacaktır.

Belki de hemen ölmeyecek ve yorgun bedeninin ona üreme buyruğunu vereceği zamanı görecektir. O zaman gruptan biriyle birleşmeye çalışıp duracak, ışıl ışıl bir gecenin soğuşunda, gökte kıvrılan Samanyolu'nun altında, rasgele, el yordamıyla şu zavallı varlıklardan birini kucaklayacaktır. Bir parça toprağı ayaklarının altında ezdikten, birkaç soluk seher vakti ve alacakaranlık gördükten, çocukluğun ihtişamını ve bedenin kaçınılmaz tükenmişliğini yaşadıktan sonra, otuz yaşına varmadan o veya bu şekilde ölecektir.

Ama Şu anda henüz hiçliğin parçası olan çocuk küçücük, sürdürülemez bir ihtimalden başka bir Şey değilken, erkekler kafilesi başları eğik fırtınaya karşı yürüyor, uzunlamasına, inatçı, hırpani bir sürü. Tabaklanmış derileri, tombul elleriyle yaptıkları çanak çömlekleri ya çektikleri kızaklara koyuyor ya da omuzlarında taşıyorlar. Bunların içinde, yolda topladıkları, yağ sayesinde yenilebilen liflerini ve kurumuş etlerini çiğneyerek, acı ya da nahoş bir tada sahip özularını yutarak beslendikleri kökleri, cevizleri, meyveleri, yemişleri saklıyorlar.

Haftalarca süren yürüyüşün ardından, doğudan batıya doğru hızla yol alan bulutların gölgesinin eksik olmadığı bir ovayı göz alabildiğine kat eden yılankavi, balıklı bir nehrin kıyısına varıyorlar. Gölgeler ilerleyip bulutların önüne geçiyor, manzaradaki tüm dağ, yüzlerini karartıyor, küçük vadileri derinleştiriyor, turbalıkları düzleştiriyor, yeşile çalan kahverengi rengi aniden kömür karasına dönen ormanları sıklaştırıyor ve bataklık suyunu, rüzgârda tıpkı böcek kanatları gibi hışırdayan kuru sazların boy verdiği geniş cam tabakalara çeviriyor. Zirvelerdeki bulutlar uzaklaşıyor ve gün ışığı yeniden belirip toprağı tutuşturuyor. Balıkçılar bataklıklardan göğe doğru havalanıyor; ok gibi boyunları havayı yarıyor ve açılmış kanatları elektrik masisinde parlıyor.

Erkekler durup kamp kuruyor. Balık avında daha becerikli olanları, kayalara ya da taşkın akan suyun oraya sürüklediği kütüklere doğru köpüren nehre giriyor. Avcılar kıyı boyunca ilerleyip suyun dibini dikkatle inceliyorlar. Suyun yüzeyi, maymunsu yüzlerini ve gerisinde de, nehrin pürüzsüzleştirip cilaladığı, benekleri andıran taşların üzerinde yüzen bulutlu gökyüzünü yansıtıyor. Taşkın suyun gürültüsü ve dipleri araştırmak için kaynak sularının göz kamaştıran ışıtısını bakışlarıyla yarmak için harcamaları

gereken çaba, avcuları çok geçmeden bir tür trans haline sokuyor ve öne doğru eğilmiş, kolları sallana sallana, bacaklarının üst kısmında ya da bellerinde köpükler, parmak uçları su yüzeyine temas ederek, nehrin biçim verdiği uzun bacaklı, kahverengi su kuşları gibi ilerliyorlar.

İçlerinden biri öne daha fazla eğilip kollarını dalgalara sokuyor. Avcı, yarısı kıyıda bulunan bir kütüğün yakınındaki bir durgun su haznesinde, akıntıya karşı kendine yol açıp ilerleyen bir somonun hayaletimsi yüzüşünü, çalkantının hiç durmadan değişen titreşimlerinde eriyen metal yansımalarını fark ediyor ve gölgesinin asla kendi önüne geçmemesi için azami dikkat göstererek, çok usulca ona yaklaşıyor. Kollarının ön kısmını suya sokup fazla derinlere indirmeden bekliyor –yüzey görüntüyü öyle bir büküyor ki sanki bu iki kol artık avcıdan ayrılmış da nehrin sınırları çizili gerçekliğine ait–, gözünü somonun gözünden, altın sarısı noktaların parıldadığı gözbebeğinden, gözünün önündeki pulların donuk ışımından ayırmıyor.

Avcı çok temkinli bir şekilde ellerini somonun karnının altında birleştiriyor ve somonu bir sungu gibi tutup nehre sunuyor ya da en azından değerli, hassas, dengeli yüzüşünü destekler gibi görünüyor bir an – avuç içleri somonun karn yüzgeçlerine değdiğinde, balık irkilerek yön değiştiriyor ama kaçmaya çalışmıyor. Avcı kıpırdamadan sabırla bekliyor, avuçlarında hareket halindeki parıldıdan başka bir şey yok artık. Ellerini yeniden somonun altına koyuyor; bu kez somon kendisine dokunmasına, hatta onu kaldırmasına izin veriyor ancak sırt çizgisi suyun yüzeyini böldüğünde müthiş bir çırpınmayla kurtulmaya çalışıyor.

Ama avcının elleri kenetlenmiş durumda; sert bir hareketle balığı sudan çıkarıp, uçları sivri yontulmuş fındık dalları tutan birkaç çocuğun yürüdüğü kıyıya fırlatıyor. İçlerinden biri, saçı başı dağınık ve tek gözülü küçük bir kız çakıltaşlarının üzerinde debelenen somona atılıyor, diz çö-

küp eliyle onu yere yapıştırıyor. Mızrağının ucunu solungaç kesesine batırınca kese, balığın ağzından fışkırıyor. Altçene açılıp kapanıyor ama nafile ve kız, yan tarafı güneşte parlayan, şişlenmiş balığı havaya kaldırıyor.

Su kıyısındaki çakıltaşlarının üzerine çömelmiş iki kadın, avcılarının avladığı somonları hazırlıyor. Bir çakmaktaşının sivri ucunu anüse sokup karnını uzunlamasına yarak, işaret ve orta parmaklarını kanca şeklinde karnın boşluğuna daldırdıklarında ellerinin esmer derisi pullara bulanıyor. İçinden kırmızı ve kahverengi bir bağırsak yığını çıkarıp sert bir hareketle yere fırlatıyorlar. Tek gözlü kız şimdi onların yanında, dikkatle izliyor, iki taşın arasında duran yüzme kesesini alıp bir süre yanardöner beyazlığına baktıktan sonra parmaklarının arasında patlatıyor.

Kadınlar bir dal yağmına bir post asıp içini suyla dolduruyor ve önceden kor ateşte ısıttıkları çakıltaşlarını suya daldırıyorlar. İçine ayrıca çocukların topladıkları midyeleri, önceki yaz toplanıp kurutulan ıtırli bitkileri, yumruları ve son olarak da balıkları koyuyorlar, balıkların etleri kısa süre içinde ufalanıyor. Çok geçmeden haşlama, sakın ve maviye çalan kıyıya güzel bir koku yayıyor.

Akşam doyusıya yiyorlar, yürümekten ve gürül gürül akan suda oynamaktan bitkin düşen en genç olanlar, grubun eski liderinin ateş başında okuduğu ilahinin sesiyle uykuya dalıyor. Bu şarkı, şarkıdan önceye, hatta sestten önceye ait bir şey, düzensiz titreşimler ve dalgalanmalardan, derin ve içli soluk verişlerden oluşan, perde değiştiren boğuk bir inilti. İhtiyar adamın tüm vücudu adeta bir ses kutusu. Zaman zaman sanki ses ihtiyardan değil de onun dışında bir yerden, derin gecenin karanlıklarından, görünmeyen ova- dan, nehrin kara yatağından, taşların bağrından geliyor gibi duruyor – srlar, bir kütük gibi pürüzlü ve kuru bu bedende

toplanmış çünkü sadece alevlerin ışıklı küresinin geçtiği, saç sakalın birbirine karıştığı bu yüzde hiçbir kıpırtı yok.

Dudaklar sakalın altında belli belirsiz titriyor, gözler kapalı, bakışlar iç dünyasına yönelmiş. İlahi, dünyadaki anlamsız ve amaçsız dolaşmalarını, hiç durmadan yinelenen mevsimler döngüsünü, yanlarında yol almaya devam eden ve gecenin karanlığında kaçamak bir gölge ya da bir kurt ulumasıyla onlara kendilerini hatırlatan ölümler gibi bir yığın imge ve duyumu beraberinde getiriyor, herkes bunların derin melankolisini içinde hissediyor. İhtiyar sustuğunda, şarkı onun içinde son bulduğunda, nefesleri kesiliyor; az önce anlamsızlıkları ve yücelikleri üzerine bir şey söylendi çünkü.

Soluk bir sabahın ışığında, dünya kırağıya bürünmüş, parıldayan bir halde kendini gösteriyor. Ateşi körüklerken, erkeklerin nefesleri buz gibi havada buharlaşıyor. Yer yer toprağı kazmışlar, kazıkların üzerine postlar germişler, böylece kurdukları derme çatma kulübelerde başka postlara sarınmış kadınlar ve çocuklar birbirine sokulmuş hâlâ uyuyorlar.

Küçük kargalar kamp yerinin üzerinde uçup daha ileride bir ağacın dallarına konuyorlar. Kara kehribar rengi tüyleri, kırağıyla kaplı ağaç kabuğunda öne çıkıyor. Kendilerine yiyecek bırakabilecek insanları izliyorlar; insanlarsa, kuşların topluşup uğruna mücadeleye tutuştuğu bir hayvan leşini bazen kendilerine gösteren kargaları izliyor – hayvan leşine el koyup, kampa götürüp yiyorlar.

Kısa bir süre sonra yiyecekleri tükenecek. Ufalayıp tannenleri yok etmek için defalarca kaynattıkları, galeta şeklinde yoğurup korda pişirdikleri meşe palamuduyla, cevizle besleniyorlar. Kütüklerin içinde larva arıyor, kökleri söküyor, ağaçların kabuklarını ve yenebilir yosunlarını alıyorlar.

Yeni bir günün eflatun seher vaktinde, bir ormanın kı-

yısında otlamakla meşgul bir karaca sürüsü görüyorlar. Sapları kabuğu soyulmuş çamdan, sivri ucu çakmaktaşı-
dan yapılan ve çevresine doğan ya da alaca baykuş tüyü
takılan mızraklarını kuşanıyorlar. Sessizce yürümeye ko-
yuluyorlar; bir kadın ve üç erkek. En arkadaki, sıska yüzlü
ancak buluşa ermiş bir çocuğu takip ediyor. Çocuğun kol-
ları ve bacakları zayıf, hareketleri güvensiz, gençlere özgü
bir sakal üst dudağını ve yanaklarını kuşattıyor. Alın çıkın-
tısının altında keskiyle oyulmuş gibi duran göz çukurların-
daki şaşkın, endişeli gözleri bir avcıdan diğerine gidip geli-
yor. Sürekli dönüp peşinden gelen en arka sıradakine –ba-
bası– bakıyor. Avcıların taklit etmeye çalıştığı tavırların-
dan, sessizliklerinden bir şeyler kapmaya çalışıyor.

Kayıtsız bir şekilde otlamaya devam eden karacalar-
dan uzaklaşır görünüyorlar önce –hayvanlardan biri, son-
baharda boynuzları düşmüş bir erkek karaca doğrulup et-
rafi gözetliyor, kıpırtısız duruyor, havayı kokluyor, birçok
kez soluk alıp veriyor, ağzından çıkan beyaz duman sanki
ruhunu teslim etmiş gibi başının üzerinde asılı duruyor– ve
karanlığın hâlâ hüküm sürdüğü çalılardan arasından batı-
ya doğru geniş bir eğriyi izleyerek ilerliyorlar, tepelerindeki
küçülen, gücünü kaybeden ayın ışığında silüetleri ancak
seçilebilirken, aniden pembeye ve kızıla kesen seher gökyü-
zünü yeryüzünden ayırıyor.

Erkek karaca pusuda beklediğinde avcılar kıpırdamı-
yor, hayvan başını tekrar eğer eğmez yürümeye koyuluyor-
lar. Beyaz otların içinde dikkatli duruyorlar ve ergen, üye-
rindeki post yığınından babasının bir deri kese çıkardığını
görüyor. Onu yüzlerinin hizasında kaldırıyor, parmakla-
rıyla basit bir basınç uyguladığında bir kül dalgası dışarı
fırlayıp, dikkat kesilmiş ve yan yana gelmiş bedenlerinin
arasından çaprazlama dağılıyor ve sakin bir rüzgârın ova-
da kendilerine doğru estiğini gösteriyor.

Baba başıyla işaret veriyor ve avcılar yeniden yürümeye başlıyor. Ormanın sınırına varıyorlar, çalılıkların arasına daldıkları anda güneş doğuda yükselip düzlüğe kızıl bir ışık yayıyor.

Avcular ilerliyor, kırıyla kaplı dal ve yaprak yatağında ayaklarını bastıkları yere dikkat ediyorlar. Erkek karaca, üç dişi karaca ve pembe beneklerle bezeli koyu gri tüy kütlesi yetişkinlerinkine benzediğinden hiç şüphesiz ilkbaharda doğmuş bir yavru karacadan oluşan sürüyü daha net bir şekilde seçiyorlar. Boyunlarının başladığı yerde, başlarını kaldırdıklarında ortaya çıkan açık renk bir lekeleri var; kara burun deliklerinin aşağısındaki altdudakları beyaz, sağrılarında parlak bir beyazlık görülüyor.

Hızlı bir el hareketiyle havada bir daire çizen babası diğer iki avcıya açılıp sürünün etrafını sarma emri veriyor ve ormana dalıyorlar. Babasıyla yalnız kalan oğlan diğerlerinin yok olduğunu, ormanın karanlığı ve kahverengi ağaç gövdeleri tarafından yutulduklarını görüyor. Adam bir elini omzuna koyarak ona yerde yatan bir ağacın arkasına çökmesini buyuruyor. Her ikisi de orada durup çömeliyor, üzerinde sis tabakaları dalgalanan ovayı, uzaktaki kamp yerinin dumanını, yükselen güneşin ters ışığında kalan, ortaları yoğun, konturları ışıpta kaybolan silüetler şeklinde beliren—daha narin, daha kırılğan, her an buharlaşıp uçacaklar—gibi görünen—karacaları dikkatle inceliyorlar.

Bedenleri, soğuktan ve pusuda beklemekten ötürü ağrıyor. Yumruklarında mızraklarının saplarını sıkıyorlar. Oğlan gözlerini babasının yüzünden ayırmıyor. Uzaktan yırtıcı bir kuşun tiz çığlığına benzer bir ses yükseliyor ve adam mızrağını fırlatma aletine yerleştiriyor, oğlan babasını taklit ediyor. İkinci bir işaret ovayı yarıp geçene kadar soluklarını tutuyorlar. Karacaların otlaklarından ayrılıp

sıçradıklarını, aynı hızla kendilerine doğru koştuklarını görüyorlar. İki çığırkan çalılıkların arasından çıkıp, birbirlerinden uzaklaşarak sürünün ardından son hızla koşuyor.

Erkek karacanın öncülük ettiği sürü, ovanın açıklık yerine doğru kaçmaya girişiyor ama kadın avcı sürüye yönünü değiştirip onları avcılara doğru koşturuyor. Göğüs hizasında kaldırdığı eliyle baba, oğluna kıpırdamamasını işaret ediyor. Oğlan, sadece nefeslerinin ve görkemli sıçrayışları arasında toynaklarının toprakta çıkardığı boğuk tıkırtının böldüğü bir sessizlik içinde karacaların kendilerine doğru koştuklarını görüyor.

Baba elini indiriyor ve ikisi tek bir insanmış gibi doğrulup yerde yatan ağaç gövdesinin ardından fırlıyorlar. Erkek karacanın başını hafifçe geriye doğru çektiğini görüyorlar. Gözleri korkuyla fal taşı gibi açılıyor, ağırlığını vücudunun sol yanına verip çalılıkların olduğu tarafa yöneliyor.

Aynı anda avcılardan fırlattığı mızraklar solgun sabahın içinde havalanıyor. Her şey havada asılı kalıyor: Ovanın üzerinde yukarı doğru yükselen mızraklar, ot demetlerinin üzerinde havada duran karacalar, ölü yaprakların ağaçların dallarından sarmal halinde düştüğü ormanda ağaçların gölgesinde kalan erkek karacanın boynu, onları takip eden erkeklerin karanlık bedenleri ve daha ileride, sürünün kaçmasıyla birlikte korudan havalanan bir beyaz kuş sürüsü.

Baba ve kadın avcı tarafından aynı anda fırlatılan mızraklar karacaların bıraktığı ize saplanıp, sap boyunca sesli bir titreşimle yankılanıyor. İkinci çığırkanın mızrağı bir karayılanın geçişini andıran bir hışırtıyla otların arasına düşerken, yeniyetmenin attığı, sessizce iki dişi karacadan birinin omzuna isabet ediyor.

Hayvan sağına dönüyor, ön bacaklarıyla ölü yaprakların ve donmuş dalların üzerine çöküyor, bütün bunlar ağırlığı altında çatırıyor. Tüm bedeninin çarpınması paha-

sına yeniden doğrulmayı başarıp, sıçrayarak ormana giriyor. Erkekler silahlarını yerden alıp sürünün ardından ormana dalıyorlar ama daha o anda, karacaların tüyleri sayısız ağaç gövdesiyle iç içe geçiyor ve sadece sağrularındaki beyazlık, soğuktan rengi koyulaşmış uzun eğreltiotlarının arasına daha da daldıkça aralıklı hareketlerinin seçilmesine olanak veriyor. Avcılar yeniden dağılıp birbirlerinin uzağında ilerliyorlar, kötü kokan turba yatakları, bitkiler yürümelerini engelliyor.

Ağaçların altındaki çalıklara soğuk bir ışık vuruyor, biçimleri, renkleri bozuyor. Baba çömeliip parmaklarının ucunu üzeri toz toz olmuş bir kütüğe koyduktan sonra elini havaya kaldırdığında, parmaklarına bulaşan kan tuhaf bir şekilde koyu; bir kayın ağacının çıplak dallarının oluşturduğu, ışık giren açıklığa kolunu uzattığında kan izinin parlak kırmızı olduğu görülüyor. Gövdesini saran posta parmaklarını siliyor, dikkatle yeri inceliyor ve bir bataklıkın kıyısında yaralı dişi karacanın bıraktığı izleri fark ediyor, hayvanın sektiği, ağırlığını artık sol ön bacağına veremediği anlaşıyor.

Bir ağaçkakanının bir ağaç kovuğunu düzenli aralıklarla gagaladığı duyuluyor. Bir dal, boşuk bir hışırtıyla bir yaprak yatağına düşüyor. Daha ileride, babanın görüş alanının dışında, oğlan başını ağaçların karanlık dallı tepesine doğru kaldırıyor. Verdiği nefes yükselip tepesinde dağılıyor. İlerlemek için mücadele etmesi gereken karmakarışık bitki örtüsünü, her yerde parıldayan ağaç gövdelerini, kara toprakta uç veren örümcek ağına benzeyen kökleri inceliyor. Ormanın kokusu başını döndürüyor ve bir an için dengesini kaybetmesine yol açıyor. Artık diğer avcılarının varlığını hissetmiyor. Orman kendisini organik derinliklere, gizli mayalanmalarını icra ettiği bu engebeli ve vıcık vıcık alana itmiş gibi geliyor ona. Ağaçların nemli kabuklarından des-

tek alıyor, ayağını su dolu bir çukurdan, bir sarmaşıktan çekiyor, toprağı besleyen ve ilkbaharda bağrından yeniden acımasız bir yaşam fıskırtacak bu büyük çürümeden zorlukla kurtuluyor. Işık karşısında beliriyor, ağaç gövdelerinin ötesinde parlıyor.

İlerliyor ve fundalarla kaplı bir düzlüğe çıkıyor. Dişi karaca mor çiçeklerle bezeli çalılıklarda uzanıyor. Başını döndürmüş, sapı toprakta olan mızrağın saplandığı böğrünü yalıyor. Yeniyetme görüş alanının dışında kalıyor, ağaçlar onu gizliyor. Yavru karaca sinirli adımlarla ormanın kıyısında gidip geldiğini görüyor. Dişi karaca yarasını yalamaktan vazgeçip yavru karacaya bakmak için başını kaldırıyor. Doğrulmak için arka ayaklarından destek almamayı deniyor ama sadece sağrısını kaldırmayı başarıyor ve ardından sert bir şekilde yeniden düşüyor. Boynunu uzatıyor, kafasını yere koyuyor ve genç avcı açıktan ilerlemeye başladığında başını kaldırmıyor. Kaçma düşüncesiyle sadece kısa bir titreme geçiyor bedeninden ve yavru karaca ormana dalıp kimildamadan duruyor.

Yeniyetme, dişi karacaya kadar yürüyor, yanında dikiliyor; gölgesi, hayvanın hızlı nefes alıp verişle şişen göğsüne ve böğrine yayılıyor. Avının hoş kokusunu, tüylerini yapış yapış yapan kanın demirimsi kokusunu alıyor. Kaburgaların bariz kemeri altında kalbin heyecanla kasıldığını tahmin ediyor. Gözbebeği oval, irisi kahverengi göz, dünyanın biçimi bozulmuş bir görüntüsünü, genç avcının silüetini, gövdesi bakırmısa cam ağaçlarının dışbükey eğrilerini, ağaçların tepesinin ötesindeki bombeli gökyüzünü yansıtıyor. Gözünden yarı saydam bir sıvı akıp kirpiklerine yapışıyor ve yanaklarındaki kısa tüylerin rengini koyulaştırıyor. Yerdeki yapraklara basan bir ayak sesi duyuluyor. Genç avcı başını çeviriyor ve ağaçların arasında ilerleyen babanın silüetini görüyor.

Ormanın yarı karanlığında hâlâ pusuda bekleyen yavru karacaya yöneliyor dikkatini, eğilip yerden kısmen toprağa gömülü bir taş alıp tüm gücüyle hayvanın olduğu tarafa fırlatıyor. Taş ağacın gövdesine çarpıyor, yavru karaca kaçıyor, düzlüğe ve yatan dişi karacaya son bir kez bakmak için bir an duruyor ardından sıçrayıp gözden kayboluyor.

Baba ağaçların olmadığı açık alanda beliriyor, ağır adımlarla oğlunun yanına gidiyor, mızrağının sapı yumruğunun içinde. Genç avcının yanına varınca, başını eğip dişi karacaya bakıyor, ellerini megafon şeklinde birleştirip kısa bir ses çıkarıyor, ses titreşen havada yükselerek yankılanıyor. Adam yanına çöktüğünde hayvan tok bir sesle soluk veriyor. Güneş ağaçların ötesinden çıkveriyor ve üçünü –adam, çocuk, dişi karaca– sıcak bir ışıkla sarıyor, çiyle ıslanmış postlarından dumanlar çıkıyor. Diğer iki avcı ormandan çıkıp onlara doğru yürüyor.

Baba silahını fundaların arasına bırakıyor, sol elini dişi karacanın omzuna koyuyor ve diğer eliyle, genç avcının fırlattığı mızrağın sapını tutuyor. Eli, daha yukarıdan tutmak amacıyla cilalı tahta sap boyunca kayıyor. Boyundaki tendonların dışarı çıkmasını sağlayan sert bir hareketle mızrağı hayvanın göğsüne batırıyor. Çakmaktaşı uç, kas, damar ve sinirlerden oluşan karmaşık ağın içinde kendine bir yol açıp hayvanın kalbini deliyor. Avcının karacanın omzundaki eli sayesinde sadece tek bir sıçrama yaşıyor hayvan. Ters yönde bir hareketle adam mızrağı çıkarıyor. Sap ve uç kan içinde, kızıl bir kan böğre akıp yere damlıyor.

Baba parmaklarını dişi karacanın böğründeki açık yaraya daldırıyor, ayağa kalkıyor ve genç avcının alnına dikey, kırmızı bir çizgi çiziyor. Ardından elini çocuğun yanağına götürüyor, lekeli başparmak, elmacık kemiğinin üzerinde, diğer parmak uçları kulağın altında. Yanağını okşuyor, oğlan, elini çektikten sonra uzun bir süre boyunca ba-

basının nasırlı ve buz gibi avucunu teninde hissediyor. Diğer iki avcı yanlarına geliyor, ava ve oğlanın alnındaki kaybolmaya yüz tutmuş ize bakıyorlar.

Baba cesedi baldırlarından tutup yerden kaldırıyor ve omuzlarında taşıyor. Hayvanın boynu koluna dayanıyor; gözü cansız, sönmüş, artık hiçbir şey yansıtmıyor ve yara-dan usul usul kan akmaya devam ediyor. Adam, hayvanın başı koluna çarpa çarpa yürümeye başladığında ve ormana girip kamp yönünde ilerlediğinde, diğer ikisi onu takip ediyor. Çocuk düzlüğün ortasında kıpırdamadan duruyor. Başını kaldırıp şahinin gökte süzülüşüne bakıyor, yüzü ışık içinde. Dikkatini gruba yönelttiğinde, avcı kadının ormanın kıyısında durup ona baktığını görüyor. Ormanın sakin bağ-rında yalnız şimdi. Kuşlar susuyor. Orada, fundalıkta, ağaçların fısıldamaları içinde kalıp kalmamakta, adamları takip edip etmemekte kararsız. Karaca cesedinin hâlâ ılık izine uzanabilir, gözlerini göğe dikip, kahverengi yaprakla-rın, humuslu toprakların üzerini örtmesini bekleyebilir.

Şahin tiz bir çığlık atıyor, ovada bir yerde küçük bir avın üzerine pike yapıyor. Ardından genç avcı eğilip yerden mızrağını alıyor.

Sabahın ilk saatlerinde şehri arkalarında bırakıyorlar.

Oğlan, eski arabanın arka koltuğunda uyukluyor. Yarı kapalı gözlerle aracın camından banliyö evlerinin, bir alışveriş merkezinin binalarının ve gecede eriyen ışıklarının akıp gidişini izliyor.

Eski yük istasyonunu, dikenli çalılar arasına oturmuş, karanlığa gömülmüş, pasla kaplı vagonları, böğrü çökük bir köpeğın aniden geçtiği devasa bir beton döse-meyi aydınlatan bir projektörün ışığının mavimsi sisinin üzerine çöktüğü tarım kooperatifi silolarını geride bırakıyorlar.

Çocuk, hayvanın bir damperli kamyonun gölgesinde kaybolduğunu görüyor. Uyukluyor ve kendisine ulaşan kesik kesik ışıklarla bölünen düşlerinde köpek yeniden beliriyor. Hayvan sık bir ormanın bağrında –ya da el değmemiş, sakin bir ova bu, tam olarak bilemiyor– bir patika boyunca yanı başında yürüyor. Eli hayvanın başına değiyor, avucu başına konuyor. Uygun adımlarla ilerliyorlar, soluk alıp verişleri kusursuz bir uyum içinde, ikisi artık tek bir canlı, hayvan ve çocuk, bedenleri birleşmiş, önlerinde sınırsızca uzanan mekânda ve karanlıkta yol alıyorlar.

Anne başını kaldırıp dikiz aynasından ona bakıyor. Yarı uykudaki çocuk, kendisine doğrultulmuş kahverengi gözlerde alışageldiği şefkati hissediyor. Birçok kez anesinin yatağında ikisinin yüzleri birbirine dönük, başları bükülmüş bir kolun üzerinde kavrılıp yatarken, aydınlık bir odanın serinliğinde annesinin yüzünü, sözle ifade edilemez bir şeyin, sonsuz bir hüznün ya da bir boyun eğişin sindiği gözlerini incelemişti, sanki oğlunun karşısında ne yapacağını bilmez bir haldeydi ve suçluydu.

Yıldızsız bir göğün altında uzaklarda bir ateş parlıyor, bir dragon nefesi ya da rafineri dumanı. Anne, çıplak ağaçlardan oluşan bir hattın gerisinde kaybolana kadar bir süre onu izliyor sonra bakışlarını, önlerindeki dümdüz yola gözünü kırpmadan bakan, kaygısız, sol eliyle direksiyonu kavramış babaya çeviriyor. Yeni çıkan sakalların koyulaştırdığı yanağın derisinin altındaki çene kasları ara ara geriliyor sadece.

Daha sonra bir benzin istasyonunda mola veriyorlar ve kapıların çarpma sesi çocuğu uyandırıyor.

“Bana bir sigara verir misin?” diye soruyor anne.

Baba torpido gözünü işaret edip arabanın etrafından dolaşiyor. Oğlan arka camdan babasının ağzından soluşunun, bir neon lambasının titreşen ışığı altında beyaz bulutlar gibi yükseldiğini görüyor. Yakıt pompası arabanın karnını uğuldayarak doldururken sayaç dönüyor.

Anne parkasının yakasını boynuna yapıştırarak arabadan uzaklaşıyor. Bir sigara yakıp bir nefes çekiyor –filtreyi, işaret ve orta parmaklarının son kemikleri arasında, neredeyse tırnak hizasında tutuyor– solgun otların kapladığı bir platform boyunca yürüyüp geri dönüyor. Sigarayı dudaklarına götürüyor, şöyle bir etrafına bakıyor, bakışları ağaçların dallarına ve kurtbağrı çalılıklarına yerleşmiş gölgelere takılıyor.

Çocuk kapıyı açıp arabadan iniyor ve benzin kokusu-

nu içine çekiyor. Geriniyor, annesine doğru yürüyor, anne onun geldiğini görüyor, izmariti yere atıp ayağının altında eziliyor. İzmarit yere düşerken arkasında dönen ve hızla sönen küçücük korlar bırakıyor. Oğlan annesine sokuluyor.

Birbirleriyle konuşmuyorlar, siste bir ticari donanma gemisi hayaletine benzeyen benzin istasyonundan yayılan ışıkla şöyle böyle aydınlanıyorlar. Çocuk annesinin parkasına sinmiş tütün ve deterjan kokusunu soluyor. Anne avucunu çocuğun kızıl saçlarına geçiriyor, ensesini okşuyor.

“Gitme vakti,” diyor baba.

Anne onaylıyor ve eli oğlunun ensesinden yanağına doğru kayıyor.

“Çok var mı daha?” diye soruyor çocuk.

“Bilmiyorum. Birkaç saat daha,” diye yanıtlıyor anne.

Arabaya binip yeniden yola koyuluyorlar. Otoyol boyunca ilerliyorlar, karşılarında far ışıklarıyla bölünen ve hemen sonra kendi üzerine kapanan zifirî karanlıktan başka bir şey yok. Arabanın yardığı ve karanlığın yuttuğu, asfaltın üzerinde uçan soluk hayaletleri andıran sis tabakaları beliriyor yeniden.

Farların ışığında parça parça görülen bir vadiden geçiyorlar: Reçineli ormanlar, çiyile kaplı, tarifi güç otlakları kuşatan akasya ağacından kazıklar, bazen küçük bir köy oluşturacak şekilde bir araya gelmiş, arduvaz çatıların örttüğü, taştan inşa edilmiş büyük çiftlik binaları; yapılar gecenin karanlığında kazamatları ya da yitip giden bir uygarlığın son kalıntılarını çağrıştırıyor.

Vadi uyuklayan devleri yuttukça, karşılarında zirveleri görünmeyen kalker sıradağlar, gecenin kendisi kadar nüfuz edilmez devasa gölgeler beliriyor; sanki araba ancak bir tanrının elinin kaldırabileceğı aşılmaz bir duvara doğru hızla yol alıyor.

Birkaç yıl aradan sonra, eşinin ve küçük oğullarının hayatına yeniden giren adam, onları kendisinin de çok zor koşullarda büyüdüğü, vahşi doğanın içinde, dağlarda, günlük hayattan izole edilmiş, harap bir eve götürür. Anne ve çocuk endişe içinde bir dönüş planı yaparlar. Ne var ki işler planladıkları gibi yürümeyecektir.

Hayvan Hükümraniği'yle tanıdığımız Jean-Baptiste Del Amo'nun yeni romanı *Adamın Oğlu* sadece bir ailenin değil, insan doğasının ve toplumun da bir parçası olan şiddetin kökenlerini, kuşaklar boyu aktarılışını ve bu durumun bireyler üzerinde yarattığı yıkıcı etkileri gözler önüne seren son derece sarsıcı bir yapıt.

#fransızdebiyatı #doğa #şiddet #miras #ailebağları

